

مقدس و عرفی

دین و سیاست در جهان
کندوکاوی در جوامع مذهبی و غیرمذهبی جهان

پیا نوریس، رونالد اینگلهارت

ترجمهٔ مریم وثر

Sacred and secular: religion and politics worldwide / pippa

Norris and Ronald Inglehart.

First published 2004

مقدس و عرفی

دین و سیاست در جهان

✉ پپا نوریس، رونالد اینگلهارت

□ مریم وتر

● طراح جلد: حمیدرضا رحمانی ● حرفه‌نگار و صفحه‌آرا: انتشارات کویر، نسرين قدرتی

● لینوگرافی و چاپ: غزال ● صحافی: کیمیا ● شمارگان: ۱۵۰۰ ● چاپ اول: ۱۳۸۷

● نشانی: تهران کریم‌خان زند، ابتدای قائم مقام فراهانی، کوی یکم، شماره ۲۶، واحد ۱

● ص.پ: ۶۴۹۴-۱۵۸۷۵ ● تلفن: ۸۸۳۰۱۹۹۲ فاکس: ۸۸۸۳۲۲۱۷ ● قیمت: ۵۹۰۰ تومان

● شابک: ۸-۷۹-۸۱۶۱-۹۶۴-964-8161-79-8 ISBN

○ کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نوریس، پپا، ۱۹۵۳م. (Norris, Pippa) مقدس و عرفی: دین و سیاست در جهان: کفدوکاوی در جوامع مذهبی و غیرمذهبی جهان / پپا نوریس، رونالد اینگلهارت؛ ترجمه مریم وتر، تهران: کویر، ۱۳۸۷.

964-8161-79-8

۲۸۵ص: مصور.

sacred and secular: religion and politics worldwide

عنوان اصلی:

فپا، کتابنامه. نمایه. واژه‌نامه. اینگلهارت، رونالد (Inglehart, Ronald)

ترجمه وتر، مریم، ۱۳۳۳-

۳۰۶/۶

۹ ن ۹ س / ۶۵ BL

۱۰۸۲۹۷۹

کتابخانه ملی ایران

فهرست

- جوامع مذهبی و غیرمذهبی ۷
- مطالعات کمبریج در باب نظریه اجتماعی، دین و سیاست ۹
- پیشگفتار و قدردانی ۱۱

بخش اول: فهم غیردینی شدن

۱. مناقشه غیر دینی شدن ۱۷
۲. سنجش غیر دینی شدن ۵۹
۳. بررسی فرایند غیر دینی شدن در جهان ۸۷

بخش دوم: مطالعات موردی دین و سیاست

۴. معمای دینی شدن در ایالات متحده و اروپای غربی ۱۲۷

۵. تجدید حیات دین در اروپای پساکمونیست ۱۶۷

۶. دین و سیاست در جهان اسلام ۱۹۷

بخش سوم: پیامدهای غیر دینی شدن

۷. دین، اخلاق پروتستانی و ارزش‌های اخلاقی ۲۳۱

۸. سازمان‌های دینی و سرمایه اجتماعی ۲۵۹

۹. احزاب مذهبی و رفتار انتخاباتی ۲۸۱

نتایج

۱۰. غیر دینی‌شدن و پیامدهای آن ۳۰۹

پیوست الف: رده‌بندی انواع جوامع ۳۴۷

پیوست ب: مفاهیم و مقیاس‌ها ۳۵۱

پیوست ث: یادداشت فنی درباره مقیاس آزادی دین ۳۵۵

یادداشت‌ها ۳۵۷

واژه‌نامه انگلیسی به فارسی ۴۱۳

واژه‌نامه فارسی به انگلیسی ۴۲۵

نمایه ۴۳۹

کتابنامه ۴۵۷

جوامع مذهبی و غیرمذهبی

متفکران تأثیرگذار قرن نوزده - آگوست کنت، هربرت اسپنسر، امیل دورکم، ماکس وبر، کارل مارکس و زیگموند فروید - همگی پیش‌بینی کرده بودند که دین به تدریج اهمیت خود را از دست خواهد داد و با ظهور جامعه صنعتی افت آن چشمگیر می‌شود. در بیشتر سال‌های قرن بیستم مرگ دین عقیده عمومی در علوم اجتماعی بود. ولیکن در دهه گذشته نظریه غیردینی‌شدن^۱ با بیشترین چالش مستمر در تاریخ طولانی خود مواجه شده است.

نظریه سنتی غیردینی‌شدن مستلزم بهنگام‌سازی است. با این وجود، مفهوم غیردینی‌شدن بیانگر بخش مهمی از آن چیزی است که در جریان است. در این کتاب نظریه غیردینی‌شدن و امنیت حیاتی^۲ ارائه و با شواهد بررسی‌های مربوط به تقریباً هشتاد جامعه آزموده می‌شود.

مطالعه این کتاب برای تمام کسانی که به مطالعات تطبیقی دین،

1. secularization

2. existential security

می‌شود. مجموعه مطالعات کمبریج دربارهٔ نظریهٔ اجتماعی، دین و سیاست به انتشار کتاب‌هایی منتهی شده است که مطالعهٔ دین را، براساس نظریهٔ اجتماعی کلاسیک و سنت‌های علمی جدیدتر در پژوهش اجتماعی، استوار ساخته‌اند. کتاب‌هایی که در این مجموعه قرار می‌گیرند در زمرهٔ مطالعات نظری مستحکم، تطبیقی و تجربی هستند که پرسش‌های زیادی را دربارهٔ یک مسألهٔ روز که مدت‌هاست بهترین متفکران علوم اجتماعی را به خود مشغول داشته است، طرح می‌کنند.

پیشگفتار و قدردانی

وقایع ۱۱ سپتامبر و پسایندهای آن در افغانستان و عراق یا ورهای علمی دربارهٔ «پایان تاریخ» و مزیت صلح^۱ دوران پس از جنگ سرد را متزلزل کرد، ناگهان مطالعهٔ دین مورد توجه عمومی قرار گرفت. آیا اکنون برخوردهای دینی مسائل اصلی هستند؟ آیا پیشگویی‌های «برخورد تمدن‌ها»ی جدید به تحقق پیوسته بود؟ تفکر دربارهٔ این مسائل با گسترش نوشته‌هایی دربارهٔ هرچیز، از علل تروریسم تا اختلافات در اتحاد آتلانتیک، چشم‌اندازهای دموکراسی در خاورمیانه و سرشت اعتقادات اسلامی به سرعت تقویت شد.

دانشمندان علوم اجتماعی در این خصوص که آیا فرایند غیردینی شدن از نقش دین در زندگی روزمره کاسته است، یا ادیان بزرگ جهان تجدید حیات نیرومندی را تجربه می‌کنند، از هم جدا می‌شوند. خوشبختانه، حجم زیادی از شواهد جدید دربارهٔ عوامل زمینه‌ساز دینداری از سراسر جهان اکنون در دسترس است. در این کتاب از این شواهد برای بازبررسی پرسش‌های قدیمی دربارهٔ

1. peace dividend

ماهیت دین استفاده می‌شود. براساس اندیشه‌های ویر و دورکم که یک قرن پیش از این شکل گرفتند. چارچوب نظری جدیدی در این کتاب برای فهم این موضوع که چگونه تجربه امنیت حیاتی به فرایند غیردینی شدن سوق پیدا می‌کند، ایجاد می‌شود. این نظریه را با شواهد بررسی‌های ارزش‌های جهانی (WVS) از ۱۹۸۱-۲۰۰۱ که بررسی‌های معرف ملی را در هشتاد جامعه در سراسر جهان شامل همه مذاهب عمده جهان انجام داده است، می‌آزماییم. این تحلیل با استفاده از کتاب قبلی ما، امواج برخیزنده: برابری جنسی و دگرگونی فرهنگی در سراسر جهان (۲۰۰۳) انجام گرفته است که در آن نقش دینداری در تبیین مساوات‌طلبی یا نگرش‌های سنتی به نقش زنان و مردان بررسی می‌شود. امیدواریم که این مطالعه به بحث و تأمل درباره نقش دین در جهان معاصر کمک کند.

این کتاب مدیران دوستان و همکاران بسیاری است. تحلیل‌ها مبتنی بر پایگاه داده‌های منحصر به فرد بررسی‌های ارزش‌های جهانی (WVS) و نیز بررسی‌های ارزش‌های اروپایی (EVS) است. این دو پایگاه داده‌های مربوط به بیش از ۸۵ درصد جمعیت جهان را که طیف کاملی از جوامع - از جوامعی با درآمدهای سرانه پایین برابر با ۳۰۰ دلار در سال تا جوامعی با درآمدهای صدبرابر بیشتر - را دربرمی‌گیرد؛ و از دموکراسی‌های قدیمی با اقتصادهای بازار تا حکومت‌های مطلقه و کشورهای سابقاً سوسیالیست. بی‌نهایت سپاسگزار مشارکت افراد زیر در WVS و EVS در ایجاد و اشتراک این مجموعه داده‌های ارزشمند هستیم: عبدالحمید عبداللطیف، آنتونی ام. آبالا، کیو. کی. احمد، رسا علیشاسکن، هلموت آنیر، خوزه آروستا، دلیو. ای. آرتز، سوریانگ او، تقی آزادارمکی، جیلجانا باسویچ، الگا بالاکیروا، یوسف بالوبن، میکال بازانز، النا باشکیروا، عبدالله بدایدا، یورگ بنیتز، یاک بیلیت، آلن بلک، عمار بوخندیر، رحما بورقیا، فارس البرایت، پاول کمپینو، اگوستین کانزانی، ماریتا کاربالو، هنریک کارلوس داو. دوکاسترو، پی - چائوچن، و...

بیشتر این بررسی‌ها مبتنی بر منابع داخلی کشورها هستند، اما در جایی که این منابع وجود نداشتند بنیاد علوم ملی، بانک بنیاد ترسنتری سوئد، آژانس سوئد برای توسعه بین‌المللی، بنیاد فولکس واگن، و بنیاد BBVA به بررسی‌ها و هماهنگ‌سازی کمک کردند. برای اطلاعات بیشتر در مورد بررسی‌های ارزش‌های جهانی نگاه کنید به وبگاه‌های WVS: <http://wvs.isr.umich.edu> و <http://www.worldvaluessurvey.org>. بررسی‌های اروپایی که در اینجا از آنها استفاده شده توسط گروه بررسی‌های ارزش‌های اروپایی (EVS) جمع‌آوری گردیده است. برای اطلاعات بیشتر در مورد یافته‌های EVS نگاه کنید به لوک هسالمن، مطالعات ارزش‌های اروپایی: کتاب مرجع براساس بررسی‌های مطالعاتی ارزش‌های اروپایی ۱۹۹۹/۲۰۰۰^۱. تیلبرگ: EVS، انتشارات دانشگاه تیلبرگ، ۲۰۰۱. و به وبگاه EVS: <http://evs.kub.nl>.

برخی از اندیشه‌های مقدماتی ابتدا در مقالاتی که درباره سیاست خارجی و جامعه‌شناسی تطبیقی منتشر می‌شد، طرح شدند. موضوع کتاب در مباحثاتی که طی سال‌ها با بسیاری از همکاران، از جمله دیوید آپل، ویلیام اینگلهارت، سوانی هانت و ریچارد پارکر، لاری دایموند، آیور کروی، مارک فرانکلین و سام هانتینگتون داشتیم مورد حمایت قرار گرفت. ما همچنین مدیون همه کسانی هستیم که با وجود داشتن عقاید مخالف، نظرشان را درباره اندیشه‌های اولیه بیان کردند یا آنهایی که پیش‌نویس فصل‌ها را خواندند و نقدهای خود را در اختیار ما گذاشتند. حمایت انتشارات دانشگاه کمبریج ارزشمند بوده است، به‌ویژه کمک مؤثر و علاقه مستمر ویراستار ما، لوبیتمن و دستیار او سارا جتایل که اظهار نظر منتقدان گمنام را در اختیار دارند و همین‌طور کمک دیوید سی. لیگ، ویراستار همکار مجموعه مطالعات کمبریج در نظریه اجتماعی، دین و سیاست. در اینجا از کارن لانگ و جنگسو وانگ به‌خاطر کمک در پالایش و

1. The European Values Study: A Sourcebook Based on The 1999/2000 European Values Study Surveys

کدگذاری بررسی‌های ارزش‌های جهانی (WVS) و روپال نیکر و خوزه جی کوما در مدرسه جان اف. کندی برای کمک به جمع‌آوری مجموعه داده‌ها و نوشته‌ها تشکر می‌کنیم. و در آخر، چاپ این کتاب میسر نمی‌شد چنانچه تشریق و تحریک بسیاری از همکاران و دانشجویان مدرسه علوم سیاسی جان اف. کندی دانشگاه هاروارد و گروه علوم سیاسی و مؤسسه پژوهش‌های اجتماعی دانشگاه میشیگان نبود.

کمبریج، ماساچوست و آن آرپور، میشیگان